ÎNTERVIUL SĂPTĂMÎNII

Constantin Chiriță

„FOTBALUL ARE MERITUL DE A FI UN FEL DE MANIFEST SOCIAL"

• ACEȘTI ATÎT DE BLESTEMAȚI SCRIITORI, PENTRU CĂ S-AU AMESTECAT ÎN FOTBAL, AU STIMULAT NEVOIA DE SINCERITATE • RIDICAREA CLUBURILOR DIN PROVINCIE MI SE PARE UN LUCRU EXTRAORDINAR • JUCĂTORII DIN NAȚIONALA SÎNT PATRIMONIUL FOTBALULUI NOSTRU. SĂ NU-I TRIMITEM ÎN SPITALE! • NICI UN FOTBALIST NU POATE FI MARE DECÎT CU AJUTORUL CELORLALȚI, AL ECHIPEI.

— AM VRUT SĂ FAC UN INTERVIU CU UN SCRIITOR CĂRUIA ÎI PLACE FOTBALUL ȘI SPORTUL ÎN GENERAL, CU UN BUN CUNOSCĂTOR AL FENOMENULUI, DAR CARE NU SCRIE SAU NU MAI SCRIE O TABLETĂ LA OBIECT.

— De ce cu unul care nu scrie (sau nu mai scrie) despre fotbal?

— PENTRU SIMPLUL MOTIV CĂ IDEILE ȘI OPINIILE CELOR CU RUBRICĂ SĂPTĂMÎNALĂ SÎNT CUNOSCUTE. DUMNEATA, ÎN DEFINITIV, DE CE NU MAI SCRII?

— Deoarece, acum situația fotbalului nostru e mult mai bună, mai adevărată, decît pe vremea cînd se trucau rezultatele și se udau terenurile ca să nu poată juca adversarii. Nici în prezent nu este excelentă, dar calitatea s-a ameliorat. Fotbalul românesc are în prezent un nivel onorabil. Nu se mai aranjează meciuri cu echipe fără valoare nu se mai evită competițiile aspre, nu se mai supralicitează victorii fără semnificații în favoarea unor antrenori și a unor funcționari obsedați de ideea fotoliilor confortabile. Atunci era obligatoriu, era o datorie să scrii împotriva unor asemenea stări de lucruri.

— CUM EXPLICI EVOLUȚIA?

— În existența și atmosfera fotbalului românesc a pătruns ecoul marilor evenimente politice și sociale petrecute la noi în ultimii ani. Măsurile pentru democratizare profundă și generală, pentru apărarea legalității și echității au influențat extrem de favorabil. Au cîntărit enorm. **Apoi, probabil, că și intervențiile publice ale celor din afara instituțiilor sportive, nelegați de ele prin nici un fel de interes, în speță ale scriitorilor, au jucat un rol însemnat. Acești atît de blestemați scriitori pentru că s-au amestecat în fotbal au denunțat răspicat niște anomalii, reușind să creeze o opinie publică în spriijnul nevoii de sinceritate. Criticînd false tabu-uri, cluburi care voiau să domine și să acapareze, o serie de relații incorecte, politica greșită față de jucători, antrenori, arbitri etc., scriitorii aveau să contribuie la condiționarea evoluției fotbalului de cadrul general politic și social al țării.** Nu vreu să spun că meritele noastre au fost extraordinare. Noi n-am creat și nici n-am fi putut crea niște mari jucători. Dar am făcut lumea fotbalului, inclusiv pe tinerii jucători, să trăiască și să se dezvolte într-o atmosferă mult mai propice, în care nu mai existau privilegii pentru unii, ci dimpotrivă niște structuri morale din ce în ce mai viguroase.

Cred, de asemenea, că și conducerea actuală a sportului și a fotbalului au participat intens la instaurarea climatului de sinceritate și de adevăr. Și **Anghel Alexe**, președintele C.N.E.F.S., și **Mircea Angelescu**, președintele Federației de fotbal, au dovedit că sînt oameni receptivi la adevăr și la opiniile altora. Știu acest lucru din experiența mea. **Există acum o atmosferă** mai caldă, umană, se ascultă cu atenție, se cumpănește și nu se mai taie capul nimănui.

— CE SEMNE DE SĂNĂTATE PREZINTĂ FOTBALUL ROMÂNESC ÎN STADIUL ACTUAL?

— Ridicarea cluburilor din provincie mi se pare a fi un lucru extraordinar. Faptul semnifică transformările bune. **Arată că nu mai există o minoritate de echipe protejate. Restabilește adevărul că în orice oraș se poate construi o echipă puternică. Conferă tinerilor fotbaliști credința că se pot realiza oriunde.** Nu mai există acele organisme canceroase la București și echipe anemice în provincie. A dispărut spaima celor talentați că dacă nu vor ajunge în Capitală se vor plafona. A dispărut fenomenul de stocare, de suprastocare a jucătorilor buni la două trei echipe care aveau cîte 30 de jucători valoroși (din care se ratau jumătate), în timp ce alții n-aveau 2—3 fotbaliști ca lumea. Acum și Aradul și Bacăul și Clujul și Pitești și alte orașe au devenit miraje pentru tinerii fotbaliști. În acest sens mai trebuie perseverat.

Corpul de arbitri e în progres. Pînă acum cîțiva ani era ceva de groază. Se știa dinainte că arbitrul **x** va face orice pentru victoria echipei **y**. Acum arbitrajele sînt mult mai corecte. **Dar oamenii n-au întotdeauna curajul necesar.** Toată lumea îl laudă pe Lo Bello, de pildă, pentru că nu se teme de nimic. Acordă penalti atunci cînd a fost, insensibil la orice argumente și presiuni, elimină jucătorii dacă e cazul etc. Fermitatea asta lipsește unora dintre arbitrii noștri. Însă, în general, la meciurile de A corectitudine există. Nu cunosc situația din celelalte divizii.

Presa a devenit și ea foarte aspră cu arbitrii care mai viciază rezultatele. Atitudinea promptă și vehementă a presei împotriva arbitrajelor incorecte și împotriva altor abuzuri a avut efecte excelente. De fapt, presa sportivă a evoluat mult în ultima vreme, fapt pe care, bucuros, îl elogiez cu această ocazie.

— CUM APRECIAȚI NIVELUL DE SPORTIVITATE AL JUCĂTORILOR ȘI ECHIPELOR NOASTRE?

— Fotbalistul e o expresie de vigoare, de forță, de îndemînare, dincolo de datele medii. E proiecția unui vis al nostru. E rezultatul talentului, tenacității, tehnicii, forței și rezistenței dobîndite prin pregătire. Îmi place să-l observ comportîndu-se pe teren ca un mare bărbat. Vreau să se înțeleagă că mă refer la o bărbăție etică, nu brutală. De multe ori văd pe stadioanele noastre asemenea personalități și momente de înaltă și curată asprime. În schimb, acei jucători care se aruncă în careu, simulînd în speranța unei lovituri de la 11 m comit un act de subbărbăție. Mă doare cînd văd o asemenea milogeală, o adevărată cerșetorie. **Iată, deci, că uneori, jucătorul nostru în loc să fie bărbatul care te impresionează prin forța lui fizică și morală, prin echilibrul dintre ele, devine laș sau violent.** Așa ceva nu vezi după cîte am observat la fotbalistul din Anglia, R. F. a Germaniei, Braziliа etc.

— VIOLENȚA AMENINȚĂ FOTBALUL MONDIAL ÎNTR-O MĂSURĂ DIN CE ÎN CE MAI MARE.

— Violența e odioasă în orice zonă a existenței umane. Și bineînțeles e odioasă și în lumea sportului, care n-ar trebui să fie altceva decît o întrecere sinceră între forțe și valori. Dincolo de ideea de întrecere curată, sportul încetează să mai existe. Dacă te-am driblat învață să suporți acest eșec. Deoarece te-am depășit prin mijloace corecte. Nu mă apuca de tricou și, încearcă să mă neutralizezi tot printr-un procedeu curat. Iată o virtute care s-ar cuveni mai intens cultivată, fiindcă e vai de omul incapabil să treacă peste momentele sale de eșec.

— ÎN FOTBAL, VICTIMELE VIOLENȚEI SÎNT ÎN PRIMUL RÎND JUCĂTORII CEI MAI BUNI.

— Brutalitatea urmărește să lichideze valorile. **De aceea ar trebui ridicată problema jucătorilor din națională. Ei sînt patrimoniul fotbalului nostru. Să nu-i trimitem în spitale.** Ceea ce a făcut Iordănescu în meciul cu Cehoslovacia, acele excelente fente spectaculoase și utile, le mai poate face și în alte partide importante, de natură să impună în continuare fotbalul românesc. Eu care vreau azi să-l lovesc pe Iordănescu e necesar să înțeleg că mă prejudiciez și pe mine, ca fotbalist român. Fiindcă izbinzile lui Iordănescu, victoriile naționalei, performanțele oricărei echipe de club obținute în arenele lumii, aduc glorie și mie și oricărui fotbalist de la noi.

— SCRIITORUL CONSTANTIN CHIRIȚĂ E DE PĂRERE CĂ JUCĂTORUL DE FOTBAL, CU VIAȚA LUI ÎNCERCUITĂ DE ANUMITE RIGORI, POATE FI CONSIDERAT SAU SE POATE CONSIDERA UN FRUSTRAT?

— Cei ce aleg o anumită cale de realizare, și fotbalul e o cale de realizare într-un anumit plan, trebuie s-o admită în totalitate cu avantajele și servituțile ei. Într-o accepțiune comună fotbaliștii sînt, într-un fel, niște frustrați. Au voie să bea mai puțin decît ceilalți oameni, de pildă, și le mai sînt impuse și alte interdicții. Dar ei trebuie să-și înțeleagă condiția în complexitatea ei. Postura de idol cu toate accesoriile compensează ceea ce le este refuzat. Așa încît totul se echilibrează. Se pierde ceva, se amînă ceva, dar se și cîștigă ceva. Din fericire, viața sportivă încetează la o vîrstă cînd individul poate începe și se poate dărui exemplar în viața civică și în viața de familie. Înconjurat de aureola fostei vedete pe care nu mulți oameni o au.

— CUM EXPLICI CA PSIHOLOG ȘI SOCIOLOG, FIINDCĂ SCRIITORUL ESTE PRINTRE ALTELE, UN PSIHOLOG ȘI UN SOCIOLOG, ERORILE DE COMPORTAMENT SAU MALFORMAȚIILE DE CARACTER SESIZABILE LA UNII FOTBALIȘTI?

— Aceste neajunsuri mă enervează. Mă dor. Orcît ar părea de banal diagnosticul, eu cred că e vorba în principal de un deficit de educație.

— DESIGUR, DAR CHESTIUNEA EDUCAȚIEI SE PUNE ÎN LUMEA FOTBALULUI ÎNTR-UN FEL CAM USCAT CAM SIMPLIST, CAM BIROCRATIC.

— Mă gîndesc la ceea ce aș numi, așa pe loc, **educație de club. Nici un jucător nu poate fi mare decît cu ajutorul celorlalți, al echipei. Deci, fiecare trebuie tratat ca toți ceilalți, oricît de valoros ar fi. Fiindcă el există numai în raport cu coechipierii, în relație cu ei.** El nu pierde nimic stimîndu-i pe ceilalți, ci demonstrează, astfel, că înțelege intercondiționarea. Lereter cu perfecțiunea lui reprezintă un accident. Dar noi nu trebuie să ne luăm după accidente, ci să vedem cum trebuie realizată integrarea în cazurile obișnuite. **Sînt împotriva vedetismului cultivat violent.** Nu s-ar ajunge la conflicte fierbinți dacă antrenorii ar acționa inflexibil în conformitatea cu ideea mai sus enunțată. O asemenea calitate se cultivă. Cu blîndețe, cu efort lucid, dar și cu asprime. **Fotbalul e un joc de echipă în care fiecare nu există prin sine, ci prin toți ceilalți.**

Oricît ar fi de grozav un portar, dacă unul dintre fundași nu-l ajută, nu închide unghiul de pătrundere sau de tragere, el tot va fi învins.

— VORBIM DE FAPT DESPRE SUGESTIILE ȘI EFECTELE DE ORDIN ETIC ALE FOTBALULUI, DESPRE VALORILE PE CARE LE IMPLICĂ.

— Sigur. **Fotbalul este o demonstrație extraordinară pentru ceea ce înseamnă asociație, adevăr de asociație, întrajutorare de grup, sinceritate de grup și victorie colectivă.** Fotbalul are meritul de a fi un fel de manifest social care proclamă și propune toate astea.

— AR TREBUI SĂ SE TREACĂ ODATĂ DE LA STADIUL EDUCAȚIEI FOTBALIȘTILOR LA EDUCAREA PRIN FOTBAL.

— Jocul acesta te învață niște mari adevăruri. Este extraordinar pentru un tînăr să vadă, să simtă o echipă. El poate descoperi, poate întui într-o secundă, o întreagă lecție de solidaritate, de realizare a puterii prin unire.

— FOTBALUL ESTE O ACTIVITATE ÎN CARE SUCCESUL ȘI GLORIA VIN FOARTE REPEDE, ÎN JURUL VÎRSTEI DE 20 DE ANI. CE PRESUPUNE O ASEMENEA CARACTERISTICĂ?

— În plan uman succesul mare și rapid poate avea efectul unui trăznet. Te poate ridica sau distruge. **Te poate ridica la condiția umană sau te poate duce dincolo de ea, în afara ei.** De aceea, vedeta e pasibilă să greșească și de multe ori așa se și întîmplă. Nouă. În schimb, nu ne e permis să greșim. Trebuie să păstrăm pe fiecare dintre acești tineri excepționali în planul condiției umane, să-l aducem la condiția lui de om de echipă. Vina sa e mai mică decît a noastră, chiar dacă într-o bună zi marele jucător o i-a razna. Vina principală o poartă cei ce l-au lăsat să ajungă pînă acolo. Fiindcă el se degradează treptat. Nu comite de la început cine știe ce abatere enormă. Ci merge din aproape în aproape. **Fotbalistul care se face într-o bună zi vinovat de o faptă foarte gravă este tînărul care pînă atunci a mai comis un lung șir de abateri progresive.** Un antrenor înțelept și cu prestanță poate preveni decăderea în trepte. El și conducătorii clubului. Succesul precoce nu trebuie să deregleze în mod normal pe tînărul cu har. Se cunosc destule cazuri fericite. Nu mai de parte Radu Nunweiller apare la 17 ani și ulutește pe loc un întreg stadion. O asemenea personalitate avea să evolueze superb datorită unor resurse proprii, să se consolideze, să fie și să rămînă cel mai mare jucător de echipă din fotbalul nostru. Alteori, gloria naște monștri, jucători care nu prea au nimic sfînt și în fața cărora se cedează. Puțin cîte puțin. Drept urmare începe disprețul față de coechipieri, sentimentul că se găsesc deasupra celorlalți, deformări multiple, plafonare și pieirea din fotbal.

— ÎNTEGRAREA ÎN SPIRITUL DE ECHIPĂ AR FI DECI O CONDIȚIE A REALIZĂRII ȘI UN ANTIDOT ÎMPOTRIVA DERAIERILOR.

— Integrarea personalităților în echipă, în pedagogia sportului mi se pare a fi expresia înțelegerii celor mai adînci adevăruri despre viață și despre sport. Ea asigură împlinirea, strălucirea, constanță și longevitatea în arenă. Di Ștefano, pentru mine, cel mai mare fotbalist din cîți au existat, era cel mai grozav jucător de echipă pe care l-am văzut.

— MULTE DINTRE ATITUDINILE CONDAMNATE ALE JUCĂTORILOR DE FOTBAL SÎNT ÎN FOND NIȘTE COPILĂRII, ALTEORI SÎNT BLAMAȚI PE MOTIV CĂ UNII DINTRE EI MERG LA PARIS ȘI NU VIZITEAZĂ LOUVRE-UL.

— Nu voi fi niciodată împotriva copilăriilor. Aș fi fericit să-i văd pe toți fotbaliștii intrînd la Louvre. Dar dacă merg numai unii și alții nu, nu-i nici o nenorocire. Dacă nu intră în muzee, văd indiscutabil alte lucruri instructive. **Ei ne dau atîtea satisfacții încît ar fi absurd să le cerem să ne recite din Rilke sau să ne vorbească despre Gioconda.** Sînt mari pentru că au totul, fiindcă își dau sufletul pentru echipă, fiindcă înving pe unii pe care noi toți vrem să-i învingă.

— DATORITĂ UNEI STRUCTURI ORGANIZATORICE CU MULTE LIMITE, ÎN FOTBALUL NOSTRU AU EXISTAT ȘI EXISTĂ MEREU CONFLICTE ÎNTRE CLUBURI ȘI JUCĂTORI, CONFLICTE AJUNSE UNEORI LA INTENSITĂȚI DRAMATICE. CELE MAI PAROXISTICE APAR ÎN MATERIE DE TRANSFERĂRI. CÎTĂ PUTERE CREZI CĂ AR FI UMAN SĂ AIBĂ CLUBURILE ASUPRA JUCĂTORILOR?

— În conflictele reale, în conflictele importante dintre cluburi și jucători și, în special, în cazul fixării cu sila a fotbaliștilor la un club, sau altul, mă declar întotdeauna de partea jucătorilor. Dacă eu club n-am reușit să fac omul să se simtă bine la mine, dacă n-am reușit să-l leg de existența echipei, a clubului, degeaba îl voi păstra cu forța. **Atunci individul aflat în stare de conflict declarat sau tacit cu o instituție tiranică nu va reuși să joace bine, nu va servi cum trebuie nici clubul, nici fotbalul. Este imoral să nu permiți unui tînăr să-și exercite talentul, acolo unde se simte cel mai bine, și unde i se oferă cele mai înalte condiții.**

— TE ȘTIU UN MARE ADMIRATOR AL PUBLICULUI NOSTRU DE FOTBAL ÎN ULTIMA VREME. ARGUMENTEAZĂ ACEASTĂ PREȚUIRE.

— Comportarea publicului în timpul meciului cu Cehoslovacia, de la București, a fost excepțională. De peste 30 de ani merg la fotbal, dar n-am mai întîlnit atîta incandescență, atîta credință în victorie, și toate acestea exprimate într-un stil decent, fără huiduieli, fără nimic nedemn. **Nu-i vorbă că echipa națională merită un asemenea public, după cum și publicul avea dreptul la o echipă foarte bună.** Cu ani în urmă, rivalitățile paroxistice dintre marile cluburi bucureștene schimonosiseră publicul și pe vremea aceea spectatorii lichidau niște mari jucători, apăsîndu-i pînă la demoralizare. Constantin ar mai fi jucat doi, trei ani, dacă publicul nu l-ar fi sancționat multă vreme drastic și nemeritat pentru penalti-ul ratat la Tokio. E o aberație să pui la zid un jucător care a ratat. Fiindcă într-un asemenea moment nimeni nu dorește mai mult să izbutească decît cel desemnat să execute. Eu am detestat gestul lui Răducanu din meciul cu cehoslovacii. Dar spectatorii s-au comportat extraordinar de uman și de generos, vizavi de un asemenea vinovat. Iată, deci, că numai sîntem pe vremea lui Birtașu, cînd publicul înmormînta un portar pe un motiv că primise golul prin care echipa națională ratase calificarea. Spectatorii noștri de acum au depășit această treaptă ajungînd în stadiul spectatorului modern, care înțelege spiritul sportului. Îl înțelege, îl absoarbe și îl iradiază.

Romulus BALABAN

Scriitorul Constantin Chiriță, autorul CIREȘARILOR, al TRILOGIEI ÎN ALB, al romanelor ÎNTÎLNIREA și PASIUNI etc., este un tip de sportman, care a trăit ca subiect și spectator multe momente din strania aventură a sportului

Foto: Paul ROMOȘAN